

Posudek oponenta bakalářské práce Lukáše Urbánka **Jak se pozůstalí vyrovnávají se smrtí svých blízkých a jak jim při tom pomoci?**

Bakalářská práce Lukáše Urbánka se zabývá velmi zajímavým a též dosti opomíjeným tématem smrti blízké osoby a následného truchlení. Svým způsobem to je téma velice široké, k němuž lze zaujmout vícero badatelských postojů a postupů, což Lukáš Urbánek ve své práci naznačil a též udělal. Na jednu stranu to je nevýhoda jeho bakalářské práce, na druhou stranu určitá výhoda. Výhoda je to z toho důvodu, že práce právě může být jakýmsi odrazovým můstkem k dalšímu studiu, jelikož uvádí množství zajímavých prací a pramenů, sám autor tuto možnost dalšího bádání naznačuje v závěru práce. V tomto se ovšem skrývá i nevýhoda takto pojaté práce a to ta, že nejde v žádném směru příliš do hloubky, jelikož i samotné kapitoly by umožňovaly rozpracovat svá témata tak dalece, že by to samo vydalo na vícero bakalářských či diplomových prací. Nicméně práce je pojata takto ze široka, klade si za cíl seznámit čtenáře obecně s tematikou vyrovnávání se se smrtí, takže tuto nevýhodu nelze brát jako výtku.

Hlavní výtka k práci by spíše směřovala k tomu, že autor nemá jasně definovanou filosofickou či vědeckou pozici, ze které vychází a která by poskytla práci větší myšlenkovou konzistenci. Autor spíše čerpá z pramenů, kterými je v jednotlivých oddílech ovlivněn, ovšem tyto prameny jsou různorodé, takže se tím vytrácí i jednotící prvek práce. Autor samozřejmě může namítnout, že jednotícím prvkem práce je zpracování přístupů k truchlení, k zážitku smrti blízké osoby, což je pravda, ale přesto by mohl v jednotlivých kapitolách zaujmout větší odstup od pramenů a komentovat je ze svého hlediska. Toto má též za následek, že autor někdy ztrácí nit, není zcela jasné, co chce sdělit, zejména v pasážích o psychologické stránce vyrovnávání se s úmrtím, což je samozřejmě dáno i obtížností tématu, již zmíněným zobecňujícím přístupem a nemožností pokrýt vše na malé ploše bakalářské práce. Aby toto hodnocení nebylo nespravedlivé, je třeba říci, že určitým jednotícím prvkem práce je její sociografický charakter, v němž je i jedna z jejích skutečných hodnot.

Další výtka je určité zjednodušující, mechanistické pojetí člověka a jeho zkušeností se smrtí blízké osoby a truchlením. Toto je ovšem dáno prameny, se kterými L. Urbánek pracoval a které jsou ovlivněny vědecko-materialistickým pojetím života a psychologických procesů člověka. Autor ve své práci kriticky a správně uvádí, že sekularizace je jednou z příčin vytěsňování tématu smrti ze života společnosti, ovšem sám nevěnuje dostatek prostoru náboženskému a duchovnímu pojetí smrti, truchlení atd., které by mohlo přinést obohacující podněty a novou dimenzi do tohoto tématu. Několikrát se náboženství a spirituality v práci dotkne, je to ovšem jen velmi zběžné a povrchní, což je škoda, protože různá náboženství mají se smrtí a truchlením tisícileté zkušenosti a jejich pohledy a filosofické postoje jsou mnohdy velice smysluplné a mohly by být alespoň v některých případech brány stejně tak vážně, jako závěry moderní vědy (která koneckonců sama uspokojivé odpovědi v otázkách smrti nepodává). Je ovšem jasné, že toto záleží na celkovém filosofickém světonázoru L. Urbánka, takže to nelze brát plně jako výtku, spíše jako názor oponenta, nad kterým se může (či nemusí) autor zamyslet. Zrovna v náboženské oblasti se dopustil Lukáš Urbánek jednoho skutečného nedostatku, kdy odkazuje na str. 45 na inspiraci taoismem a dává ho dohromady s psychologickou metodou TAO (která je nějakým způsobem východními filosofiemi

ovlivněna). Odkaz na taoismus či na TAO by samozřejmě byl v rámci práce v pořádku (i když by vyžadoval větší rozsah), ale jeho zpracování je zcela nejasné, nedostačující, až snad i nesmyslné. Ale jedná se pouze o jeden odstavec, takže to při rozsahu práce nehraje zase takovou roli. Stejně tak autor v pasážích o psychologii truchlení atd. většinou čerpá z psychologie S. Freuda, která je ovšem již v mnohém překonána či mnohem hlouběji rozvinuta, takže novější prameny by byly v rámci práce vhodnější.

Po formální stránce není mnoho, co vyčítat. Práce má přehlednou strukturu, poznámkový aparát je dobře zpracován, pouze se tam objevuje několik menších gramatických chyb. Za zmínku stojí opravdu pečlivě zpracované grafy v přílohách.

I přes uvedené nedostatky má práce nesporné hodnoty. Autor musel projevit určitou odvahu, aby se tímto tématem zabýval a oslovil s ním respondenty svého výzkumu. Sociografický výzkum je na bakalářskou práci proveden na vysoké úrovni, zajímavé jsou též citace odpovědí respondentů v závěru práce. Jak již bylo řečeno, autor se dotýká vícero témat a přístupů a většinou jsou zpracovány v rámci možností pečlivě, alespoň tak, že mohou čtenáře navést dále. Zdá se, že autor chce v práci poukázat na důležitost odborného poradenství v daném tématu, paradoxně mu ve výzkumu vychází, že takového poradenství by využila relativně malá část truchlících, ale i pro takovou část by mělo toto poradenství smysl. Lukáš Urbánek svou prací, i třeba jen skromně, přispívá k tomu, aby se odborné poradenství pro pozůstalé stalo etablovanou a respektovanou součástí společenských služeb. Na str. 51 mimochodem uvádí, že odborný poradce v této oblasti by měl mít jasný vlastní názor v tématech smrti, truchlení, vyrovnávání se se smrtí atd. Z jeho práce vyplývá, že Lukáš Urbánek svůj názor prozatím hledá, ovšem samotná práce pomáhá jak jejímu pisateli, tak případnému čtenáři, si své názory nadále tříbit, vyjasňovat a lépe definovat. I v tom je jedna z jejích hodnot.

Pro obhajobu práce bych doporučil, aby se L. Urbánek pokusil naznačit, jaký přístup k tématu práce ho nejvíce oslovuje, jaké psychologické, filosofické a vědecké směry jsou pro něj v tomto směru inspirativní a následně by tedy z nich vycházel při definování svého vlastního stanoviska. Bylo by i dobré, aby autor korigoval odstavec o tao jako „cestě“ a TAO.

Práci **doporučuji k obhajobě** a vzhledem k úsilí na sociografické části práce a přes uvedené nedostatky navrhuji známku **výborně**.

Mgr. Tomáš Avramov
Katedra filosofie a religionistiky TF JU
14. 5. 2012 České Budějovice

